

Ανάπτυξη καταλόγων: η χρήση των AACR και του UNIMARC από τις ελληνικές δημόσιες βιβλιοθήκες

Μανόλης Πεπονάκης
Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

Κατάλογος:
τι είναι & σε τι εξυπηρετεί

EKT

- **Συνοπτικός τρόπος παρουσίασης αντικειμένων**
 - Παρέχει πληροφορίες για τα αντικείμενα
- **Αντιστοιχεί (ταυτίζει) εγγραφή – αντικείμενο**
 - Με αυτή την έννοια «Αντικαθιστά τα αντικείμενα», απουσία των ίδιων των αντικειμένων
- **Διευκολύνει τον εντοπισμό των ίδιων των αντικειμένων**

Βιβλιογραφικοί κατάλογοι: βασικές αρχές συγκρότησης

1. Περιγραφή

➤ ISBD

- Κανόνες (AACR, AFNOR, κ.α.)

2. Σημεία πρόσβασης

➤ Επικεφαλίδες

- (Λεκτικές αποδόσεις)

➤ Ταξινομικά σύμβολα

- (Σημειογραφία)

Αυτοματοποίηση & βιβλιογραφικοί κατάλογοι I

- Οι υπολογιστές δεν καταργούν τις βασικές αρχές συγκρότησης των καταλόγων
 - Όμως με τη χρήση των υπολογιστών η περιγραφή μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως σημείο πρόσβασης (έστω και κατ' επίφαση σημείο πρόσβασης με την έννοια της "αναζητήσιμης πληροφορίας")
 - Αυτό δημιουργεί συχνά σύγχυση μεταξύ των δομημένων και των μη δομημένων σημείων πρόσβασης (π.χ. 410 vs 225 ή 606 vs 610 στο UNIMARC)
 - Τα σημεία πρόσβασης από την άλλη χαρακτηρίζονται από αυστηρή δομή κάτι που δεν ισχύει στην περιγραφή

Αυτοματοποίηση & βιβλιογραφικοί κατάλογοι II

- Τα αυτοματοποιημένα συστήματα αυξάνουν τόσο τις δυνατότητες όσο και τις απαιτήσεις
 - Επιβεβλημένη μια πιο εξειδικευμένη κωδικοποίηση (π.χ. περισσότερα πεδία)
 - Αναγκαία η μεγαλύτερη ακρίβεια κατά την αποτύπωση της πληροφορίας (π.χ. ύπαρξη κωδικοποιημένων πληροφοριών)
- ❖ *Η λεπτομερής και ακριβής αναζήτηση προϋποθέτει αναλυτική και αυστηρή κωδικοποίηση*

AACR & Ελληνικές Δημόσιες Βιβλιοθήκες

- Σταδιακή εισαγωγή των AACR
 - απόρροια, ως ένα βαθμό, της διδασκαλίας τους στις σχολές βιβλιοθηκονομίας
- Θεσμοθετείται η χρήση τους και γίνεται υποχρεωτική
 - Ψηφίζεται νόμος το 2003

AACR:

παραδείγματα μη συμμόρφωσης

- Χρονολογία δημοσίευσης
 - Χρήση της ένδειξης [χ.χ.] όταν δεν υπάρχει χρόνος έκδοσης για το έντυπο υλικό
- Επωνυμία εκδότη
 - Χρήση προσθηκών όπως “ΕΠΕ”, “ΟΕ” κτλ αντίθετα προς τις υποδείξεις των κανόνων
- Περιοχή τίτλου και μνείας ευθύνης
 - Στις περιπτώσεις πληθώρας πνευματικά υπευθύνων παρατηρείται συχνά λανθασμένη καταγραφή τους

24/11/2006

AACR:

παραδείγματα μη τήρησης κοινής πολιτικής

- Έννοια κύριας αναγραφής
 - Ένας αριθμός βιβλιοθηκών αναγνωρίζει την έννοια της κύριας αναγραφής ενώ κάποιες άλλες όχι
- Εκδότης ως σημείο πρόσβασης
 - Μερικές μόνο βιβλιοθήκες καταχωρούν τον εκδότη ως σημείο πρόσβασης
- Εξαίρεση από την αλφαβητική ταξιθέτηση
 - Καμία σύμπνοια για το ποιες λέξεις εξαιρούνται από την αλφαβητική ταξιθέτηση του τίτλου

24/11/2006

UNIMARC & Ελληνικές Δημόσιες Βιβλιοθήκες

EKT

- Αιφνίδια μετάπτωση στο UNIMARC εξαιτίας χρήσης προγράμματος αυτοματισμού (ABEKT)
 - Με εξαίρεση δύο δημόσιες βιβλιοθήκες
- Θεσμοθετείται η χρήση του και γίνεται υποχρεωτική
 - Ψηφίζεται νόμος το 2003

24/11/2006

UNIMARC: παραδείγματα μη συμμόρφωσης

EKT

- Πεδίο 304 υποχρεωτικό για ηλεκτρονικούς πόρους
 - Σπάνια η χρήση του από τις βιβλιοθήκες
- Πεδίο 101 (γλώσσα κωδικοποιημένη)
 - Συχνή χρήση λανθασμένου κωδικού για την αρχαία ελληνική γλώσσα
 - gre αντί του grc
- Ασυνέπεια μεταξύ επιπέδου καταλογογράφησης και αντίστοιχης τιμής στην ετικέτα εγγραφής

24/11/2006

UNIMARC:

παραδείγματα μη τήρησης κοινής πολιτικής

- Μεγάλη ασυμφωνία στην επιλογή των πεδίων που θα χρησιμοποιηθούν
 - π.χ. 122
- Πολύτομα έργα
 - Οι πολλές επιλογές, τόσο από το UNIMARC όσο και από τους κανόνες καταλογογράφησης, οδηγούν σε πληθώρα προσεγγίσεων

Συμπεράσματα I

- Οι σύγχρονες δυνατότητες επικοινωνίας επιβάλλουν συνεργασίες και χάραξη κοινών στόχων
 - Όχι κατ' επίφαση χρήση κοινών προτύπων και εργαλείων αλλά ουσιαστική χάραξη και τήρηση κοινών πολιτικών

Συμπεράσματα II

- Τόσο το UNIMARC όσο και οι AACR αποτελούν τα βασικά εργαλεία για τη συγκρότηση των καταλόγων των ελληνικών δημοσίων βιβλιοθηκών. Όμως:
 - Η χρήση τους, σε πολλές περιπτώσεις, είναι επιλεκτική
 - Δεν ακολουθούνται κοινές πολιτικές (όπου τα παραπάνω εργαλεία επιτρέπουν την ύπαρξη πολιτικών)

Συμπεράσματα III

- Η ασυνέπεια στην τήρηση κανόνων σε συνδυασμό με την έλλειψη ουσιαστικής συνεργασίας και επικοινωνίας έχει αντίκτυπο σε πολλά επίπεδα
 - π.χ. Προβλήματα στη δημιουργία Συλλογικών Καταλόγων
 - Κατανεμημένοι (εικονικοί)
προβλήματα στην αναζήτηση & ανάκτηση
 - Συγκεντρωτικοί
 - Είτε παράγονται αυτόματα
 - Είτε παράγονται με ανθρώπινη παρέμβαση
προβλήματα στην ταύτιση και την επιλογή πεδίων